

Seat No. : _____

FA-02
March-2007
Sanskrit (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70/100

- Instructions :** (१) आ प्रश्नपत्र रेग्युलर विद्यार्थीओ भाटे ७० गुणानुं अने अेक्स्टर्नल विद्यार्थीओ भाटे १०० गुणानुं छे.
(२) प्रश्नपत्रमां आपेले क्कमांकज उत्तरवहीमां लपो.
(1) This question paper is of 70 marks for the regular students and of 100 marks for the external students.
(2) Write the same question number in answer book mentioned in the question paper.

१. (अ) नीथेनामांथी गभे ते ऋषा श्लोकोनो अनुवाद करो : ९ (१२)
1. (A) Translate any **three** verses of the following : 9 (12)
- (१) कस्यार्थः कलशेन की मृगय ते वासो यथानिञ्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद् भवेत् ।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु ततकस्यांध किं दीयताम् ॥
- (२) अनाहारे तुल्यः प्रततरुदित क्षामवदनः
शरीरे संस्कारं नृपति समदुःखं परिवहन् ।
दिवा वा रात्रौ वा परिचरति यत्नैर्नरपतिं
नृपः प्राणान् सद्यस्त्यजति यदि तस्याप्युपरम् ॥
- (३) ऋज्वायतां हि मुखतोरणलोलमालां
भ्रष्टां क्षितो त्वमवगच्छसि मूर्खं सर्पम् ।
मन्दानलिने निशि या परिवर्तमाना
किञ्चित् करोति भुजगस्य विचेष्टितानि ॥
- (४) भिन्नास्ते रिपवो भवदगुणरताः पौराः समश्वासिता
पाष्णीयापि भवत्प्रयाणसमये तस्या विधानं कृतम् ।
यद् यत् साध्यमरिप्रमाथजननं तत् तन्मयानुष्ठितं
तीर्णाचापि बलैर्नदी त्रिपथगा वत्साञ्च हस्ते तव ॥
- (५) संबन्धि राज्यमिदमेत्य महान प्रहर्षः
स्मृत्वा पुनर्नृपसुतानिधनं विषादः
किं नाम दैव भवता न कृतं यदि स्याद्
राज्यं पररैपहतं कुशलं च देव्या;

- (६) अहमवजितः पूर्वं तावत् सुतैः सह लालितो
दृढमपहतो कन्या भूयो मया न च रक्षिता ।
निधनमपि च श्रुत्वा तस्यास्तथैव मयि स्वता
ननु यदु चितान् वत्सान् प्राप्तुं नृपोऽत्र हि कारणम् ॥

- (अ) नीयेनामांथी गमे ते ऋषा ससंदर्भं समजावो. ५ (९)
- (B) Explain with reference to the context any **three** of the following : 6 (9)
- (१) चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्तिः ।
(२) सत्यं पतित इतिः ।
(३) अधन्यस्य भ्रम कोकिला नामक्षिपरिवर्त इव कुक्षिपरिवर्तः संवृत्तः ।
(४) प्रायेण हि नरेन्द्र श्री सोत्सारैव भुज्यते ।
(५) परस्परगता लोके दृश्यते रूपतुल्यता ।
(६) अहो शठः खलु रुम्णवान् ।
२. नीयेनामांथी गमे ते अे विषे विवेचनात्मक नोध लभो. १० (१४)
2. Write critical notes on any **two** of the following : 10 (14)
- (१) वासवदत्तान्यास प्रसंग ।
(२) कौतुकमालागुंफन प्रसंग अथवा चित्रदर्शन प्रसंग
(३) स्वप्नदृश्य प्रसंग ।
(४) उदयन अथवा विदूषक नुं पात्र.
(५) The character of उदयन or विदूषक ।

3. 'स्वप्नवासवदत्तम्' नाटकने आधारे भासनी नाट्यकला वर्णवो. १० (१५)
3. On the basis of 'स्वप्नवासवदत्तम्' evaluate Bhasa's dramatic art. 10 (15)

अथवा/OR

'स्वप्नवासवदत्तम्' नाटकनी भूण आधार सामग्री आपीने भासे करेला ईरकारो अने नवसर्जन वर्णवो.

Delineate the sources of 'स्वप्नवासवदत्तम्' and evaluate the changes and originality of Bhasa.

अथवा/OR

प्रमदवनना द्विकेन्द्रदृश्यनुं विवेचन करो.

Critically discuss bi-focal scene of प्रमदवन

४. (अ) नीचेनामांथी गमे ते ऋषा श्लोकोनो अनुवाढ करो. ९ (१२)
4. (a) Translate any **three** of the following verses. 9 (12)

- (१) लताप्रतानोद्ग्रथितैः सकेशेरधिज्यधन्वा विचचार दावम् ।
रक्षापदेशान्मुनि होमधेनोर्वन्यान्विनेष्यन्निव दुष्टसत्त्वान् ॥
- (२) स पल्वलो तीर्ण वराहयूथान्यावास वृक्षोन्मुख बर्हिणानि ।
यथो मृगाध्यासितशाद्वलानि श्यामायमानानिवनानि पश्यन् ॥
- (३) अलं महीपाल तव श्रमेण प्रयुक्तमप्यस्रमितो वृथा स्यात् ।
न पादपोन्मूलनशक्तिरंहः शिलोच्चये मूर्छति मारुतस्य ॥
- (४) सत्त्वं निवर्तस्य विहायलज्जां गुरोर्भवान्दर्शित शिष्यभक्तिः ।
शस्त्रेण रक्ष्यं यदशक्यरक्षं न तद्यशः शस्त्रभृताक्षिणोति ॥
- (५) मान्य स मे स्थावेजङ्गमानां सर्गस्थिति प्रत्यवहारहेतुः ।
गुरोरपीद धनमाहिताग्नेर्नश्य त्पुरस्तादनुपेक्षणीयम् ॥
- (६) क्षतात्किल त्रायत इत्युद्ग्रः क्षत्रस्यशष्योभुवनेषु रूढः ।
राज्येन किं तद्विपरीतवृत्ते प्राणैरुप क्रोशमलीमसैर्वा ॥

(ब) नीचेनामांथी गमे ते ऋषा असंढर्भ समजावो. ५ (९)
(b) Explain with reference to the context any **three** : 6 (9)

- (१) स्ववीर्यगुप्ता हि मनोः प्रसूतिः ।
- (२) श्रद्धेव साक्षाद्विधिनोपपन्नाः ।
- (३) अन्तर्भोगीव मन्त्रौषधिरुद्धवीर्यः ।
- (४) कुम्भोदरं नाम निकुम्भमित्रम् ।
- (५) अवेहि मां कामदुधां प्रसन्नाम् ।
- (६) शुभ्रं यशो मूर्तमिवातितृष्णः ।

५. महाकाव्यनां लक्षणो आपी रघुवंशम् नुं महाकाव्य तरीके भूल्यांकन करो. ७ (१०)

5. Give the characteristics of महाकाव्य and evaluate रघुवंशम् as a महाकाव्य. 7 (10)

अथवा/OR

“रघुवंशम्” महाकाव्यने आधारे कालीदासनी काव्यशैली वर्णवो.

On the basis of “रघुवंशम् महाकाव्यम्” evaluate the style of कालिदास.

5. (अ) नीचेनाभांथी गमे ते ङे विषे विवेचनात्मक नोंध लपो. ८ (१२)
6. (a) Write critical notes on any **two** of the following : 8 (12)
- (1) “रघुवंशम्” शीर्षक
  - (1) The title “रघुवंशम्”
  - (2) दिलीप - परीक्षा
  - (3) दिलीप – सिंह संवाद
  - (3) Dialogue between Dilip and Lion
  - (4) कालिदासनुं जवन दंतकथाओ सदित.
  - (4) Life of Kalidas and his legends.
- (ब) नीचेनाभांथी गमे ते अेक श्लोकनो अनुवाद करो. ५ (७)
- (b) Translate any **one** from the following verses. 5 (7)
- (1) यस्यास्ति वित्तं सनरः कुलीनः स शासनज्ञः मतिमाम् गुणज्ञः ।
स एव वक्त्रास च दर्शनीयः सर्वे गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ते ॥
  - (2) सुन्दरोऽपि सुशीलोऽपि कुलीनोऽपि महधनः ।
शोभते न विना विद्यां विद्या सर्वस्य भूषणम् ॥